

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ 42 / 2019

Α Τ Ο Μ Ι Κ Η

Γνωμοδοτούσα: Μαρία Λ. Παπίδα

Αριθμός ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ /ΔΔΕΑΜΤΠΠΑ /ΤΕΙΑΣΑ/ 257201/ 154119/ 6032/ 1232/ 02-08-2016 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, της Διεύθυνσης Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών, του Τμήματος Εποπτείας Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλογών και Αρχαιοπωλείων.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται : α) εάν η ΔΔΕΑΜΤΠΠΑ/ΤΕΙΑΣΑ δύναται να προβεί στην έκδοση άδειας κατοχής στον Ι.Α. σύμφωνα με τα άρθρα 20 παρ. 1 και παρ. 2 και 23 του ν. 3028/2002 για τρία από τα τέσσερα ξύλινα αγαλματίδια αιγυπτιακής προέλευσης που ευρίσκονται στην κατοχή του, β) επί αρνητικής απάντησης στο παραπάνω ερώτημα, ποια πρέπει να είναι η τύχη των εν λόγω κινητών μνημείων και γ) επί καταφατικής απάντησης στο παραπάνω ερώτημα εάν νομίμως μπορεί να προστεθεί στο κείμενο της τελικής απόφασης το ότι: « *Η άδεια χορηγείται α) με την επιφύλαξη τυχόν εγέρσεως αξιώσεων από τρίτους εν σχέσει προς τα αρχαία μνημεία και των υποχρεώσεων της Χώρας δυνάμει των εν ισχύει διατάξεων του Διεθνούς Δικαίου και του κοινοτικού κεκτημένου , β) με την προϋπόθεση της τήρησης των σχετικών διατάξεων του Ν. 3028/2002* » .

Ιστορικό.

1. Όπως προκύπτει από το υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ /ΔΔΕΑΜΤΠΠΑ /ΤΕΙΑΣΑ/ 257201/ 154119/ 6032/ 1232/ 02-08-2016 έγγραφο της Γενικής

Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, της Διεύθυνσης Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών, του Τμήματος Εποπτείας Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλογών και Αρχαιοπωλείων και τα συνημμένα σ' αυτό έγγραφα, εκείνα που είναι σχετικά με το υποβληθέν αίτημα του Ι.Α., προκύπτουν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά:

2. Ο Ι.Α. υπέβαλε την υπ' αριθμ. πρωτ. εισερχομένων 507/16-03-2004 αίτηση – υπεύθυνη δήλωση προς την Εφορεία Αρχαιοπωλείων και Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλογών, με την οποία, αφού την πληροφορούσε ότι έχει στην κατοχή του αρχαία αντικείμενα τα οποία εμπίπτουν στις διατάξεις της αρχαιολογικής νομοθεσίας και είναι οικογενειακά κειμήλια και ότι επιθυμεί να τα πωλήσει, αιτείται την καταγραφή και νομιμοποίηση της κατοχής τους, καθώς και την έκδοση των σχετικών αδειών. Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, με το υπ' αριθμ. πρωτ. 5796/05-09-2005 έγγραφό του προς την Εφορεία Αρχαιοπωλείων και Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλογών, εξέφρασε το ενδιαφέρον του για την απόκτηση τουλάχιστον ενός εκ των τεσσάρων ξύλινων αγαλματιδίων αιγυπτιακής προέλευσης που ευρίσκονται στην κατοχή του Ι.Α., σε περίπτωση που αυτά αποδειχθούν γνήσια. Η Εφορεία Αρχαιοπωλείων και Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλογών, με την υπ' αριθμ. πρωτ. 1352/12-05-2006 εισήγησή της προς το Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Αττικής, αφού έλαβε υπ' όψιν της τα προαναφερόμενα δύο έγγραφα, φωτογραφίες των εν θέματι τεσσάρων αγαλματιδίων και έναν περιγραφικό κατάλογο αυτών που συνέταξε αρχαιολόγος της Εφορείας, από τον οποίο προκύπτει ότι πρόκειται για ξύλινα αγαλματίδια που απεικονίζουν θεϊκές και ανθρώπινες μορφές και χρονολογούνται από το Μέσο Βασίλειο έως την Πτολεμαϊκή περίοδο, με συνέπεια να υπάγονται στις προστατευτικές διατάξεις του ν.3028/2002, εισηγήθηκε την υπό όρους χορήγηση άδειας κατοχής των τριών αρχαίων αντικειμένων στον αιτούντα και την μη χορήγηση άδειας κατοχής του ξύλινου αγαλματιδίου όρθιας ανδρικής μορφής, εφόσον το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο ενδιαφέρεται για την απόκτησή του και την προώθηση των προβλεπομένων από το ν. 3028/2002 (βλ. άρθρα 24 παρ. 3, 23 παρ. 2α και 73 παρ. 11) διαδικασιών. Το Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Αττικής γνωμοδότησε ομόφωνα κατά τα ως άνω αναφερόμενα στην εισήγηση της αρμόδιας Εφορείας. Ακολούθως και μετά το υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ /ΔΜΕΕΠ /Γ2 /Φ25 /17508 /332/30-05-2007 έγγραφο του Τμήματος Μη Δημοσίων Αρχαιολογικών Μουσείων & Συλλογών, Αρχαιοπωλείων και Δίωξης Αρχαιοκαπηλίας προς τον Ι.Α., ο τελευταίος υπέβαλε την από 25-10-2007 υπεύθυνη δήλωση, με την οποία δήλωσε ότι: *«Τα τέσσερα (4) αιγυπτιακά αντικείμενα που δήλωσα στην Υπηρεσία σας και τα οποία επιθυμώ να*

περιέλθουν στην κατοχή μου, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 3028/2002 άρθρο 33 παράγραφος 1, αποτελούν κειμήλια της οικογένειάς μου, η οποία τα έχει στην κατοχή της από το 1998 και δεν εισήχθησαν παράνομα στην ελληνική επικράτεια. (Δεν έχω ακριβή στοιχεία, το πώς περιήλθαν στην κατοχή του παππού μου, ο οποίος μου τα δώρησε).». Εν συνεχεία και μετά το υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ ΓΔΑΠΚ/ ΔΜΕΕΠ/Γ2/Φ25/ΕΠ/470/34/16-04-2008 έγγραφο του ίδιου ως άνω Τμήματος προς τον Ι.Α., ο τελευταίος υπέβαλε την από 06-03-2009 υπεύθυνη δήλωση με την οποία δήλωσε ότι: «Τα (4) τέσσερα αιγυπτιακά αντικείμενα που δήλωσα είναι δωρεά του παππού μου, ο οποίος απεβίωσε. Δεν γνωρίζω πως περιήλθαν στην κατοχή του, δεν ρώτησα ποτέ. Γι' αυτό το λόγο δεν μπορώ να σας δώσω επιπλέον λεπτομέρειες (είναι η τρίτη φορά, που μου στέλνετε έγγραφο με τις ίδιες ερωτήσεις). Σας υπενθυμίζω, ότι, εγώ, ο ίδιος, κάλεσα το κλιμάκιο της αρχαιολογίας και ήρθε και κατέγραψε αυτά τα τέσσερα αντικείμενα. Δυστυχώς μέχρι στιγμής δεν προχώρησε αυτό το θέμα. Παρακαλώ σύντομα για απάντησή σας.». Τέλος ο Ι.Α. υπέβαλε και την από 05-06-2012 υπεύθυνη δήλωση με την οποία δήλωσε ότι: «Τα 4 αντικείμενα αιγυπτιακής προέλευσης, τα οποία δήλωσα το 2004, προήλθαν στην κατοχή μου το 1998 από δωρεά του παππού μου σε εμένα. Δεν γνωρίζω πότε και από πού προήλθαν στην κατοχή του. Ο παππούς μου ήταν ναυτικός και πολύ συχνά ταξίδευε στην Αίγυπτο. Δεν έχω περαιτέρω πληροφορίες και έτσι δεν μπορώ να σας δώσω περαιτέρω λεπτομέρειες για την προέλευσή τους. Παρακαλώ όπως μου προσκομίσετε την σχετική άδεια κατοχής.». Περαιτέρω, το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, με το υπ' αριθμ. πρωτ. 3071/22-05-2012 έγγραφό του προς την Εφορεία Αρχαιοπωλείων και Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλογών, της γνωρίζει ότι το ξύλινο αγαλμάτιο, για το οποίο έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον απόκτησης, εντάσσεται στα ξύλινα ταφικά αγαλμάτια του τέλους της 11^{ης} Δυναστείας – αρχών 12^{ης} Δυναστείας του Μέσου Βασιλείου και της προτείνει αφ' ενός μεν να εξετασθεί το ίδιο το αντικείμενο, καθώς από μία φωτογραφία δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί η γνησιότητα του αγαλματίου αφ' ετέρου δε για όλα τα αντικείμενα που κατέχει ο Ι.Α. θα πρέπει να έλθει σε επικοινωνία με το Αιγυπτιακό Συμβούλιο Αρχαιοτήτων ή την Αιγυπτιακή Πρεσβεία. Εξάλλου, το Τμήμα Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών, με το υπ' αριθμ. 27/08-06-2015 φύλλο εσωτερικής αλληλογραφίας, βεβαιώνει ότι, κατόπιν ελέγχου στο αρχείο κλαπέντων που τηρεί, τα αντικείμενα που κατέχει ο Ι.Α. δεν περιλαμβάνονται στο εν λόγω αρχείο.

3. Από τα ως άνω πραγματικά δεδομένα προκύπτει: 1) ότι δεν υφίσταται καμμία τεκμηριωμένη πληροφορία σχετικά με τον χρόνο και τρόπο απόκτησης

των εν θέματι αγαλματιδίων από τους προγόνους (την ευρύτερη οικογένεια) του αιτούντος, αλλά και από τον ίδιο και, φυσικά, ούτε σχετικά με την προέλευση και τον χρόνο και τρόπο εισαγωγής τους στην ελληνική επικράτεια, 2) ότι οι οποιοιδήποτε ισχυρισμοί του αιτούντος, σχετικά με τον χρόνο και τον τρόπο περιέλευσης στην κατοχή του των εν λόγω αγαλματιδίων, καθώς και περί της επαγγελματικής δραστηριότητας του παππού του, οι οποίοι εκμαιεύθησαν από αυτόν, κατόπιν επανειλημμένων προσκλήσεων του Τμήματος Μη Δημοσίων Αρχαιολογικών Μουσείων & Συλλογών, Αρχαιοπωλείων και Δίωξης Αρχαιοκαπηλίας δεν αποδεικνύονται στο ελάχιστο, 3) ότι με το τελευταίο των προαναφερομένων εγγράφων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου τίθεται εν αμφιβόλω η γνησιότητα του αγαλματιδίου, για το οποίο εξέφρασε ενδιαφέρον απόκτησης, 4) ότι δεν υλοποιήθηκε η προτεινόμενη από το ΕΑΜ αυτοψία και εξέταση του εν λόγω αγαλματιδίου, η οποία θα έπρεπε να επεκταθεί και στα υπόλοιπα τρία αγαλματίδια, ώστε να εξακριβωθεί ή επιβεβαιωθεί, σχεδόν μετά βεβαιότητας, η γνησιότητα αυτών και 5) ότι δεν υλοποιήθηκε η ομοίως προτεινόμενη από το ΕΑΜ επικοινωνία με το Αιγυπτιακό Συμβούλιο Αρχαιοτήτων ή/και την Αιγυπτιακή Πρεσβεία, με ό,τι αυτό θα συνεπήγετο σχετικά με την τεκμηρίωση της γνησιότητας των εν θέματι αγαλματιδίων και την διαπίστωση της τυχόν συνδρομής των προϋποθέσεων για την διεκδίκηση αυτών εκ μέρους της Αιγύπτου, ως χώρας της φερόμενης προέλευσης αυτών.

4. Παρά ταύτα τα εν λόγω αγαλματίδια αντιμετωπίζονται ήδη από τις αρμόδιες υπηρεσίες ως αρχαία κινητά μνημεία, υποκείμενα στις προστατευτικές διατάξεις του ν. 3028/2002, λόγος για τον οποίο συντάχθηκε εισήγηση που υποβλήθηκε στο αρμόδιο Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων και διατυπώθηκε γνώμη του τελευταίου περί μερικής ικανοποίησης του υποβληθέντος από τον Ι.Α. αιτήματος, όσον αφορά στα τρία από τα τέσσερα αγαλματίδια που ευρέθησαν στην κατοχή του.

Νομοθετικό πλαίσιο.

5. Ενόψει του χρόνου κατά τον οποίο δηλώθηκε από τον Ι.Α. η εκ μέρους του κατοχή των εν θέματι αγαλματιδίων (16-03-2004), της ανυπαρξίας οιασδήποτε άλλης δήλωσης ενώπιον οιασδήποτε αρχής εκ μέρους του/των προγόνου/ων του ή/και εκ μέρους του ιδίου σχετικά με την εισαγωγή αυτών στην ελληνική επικράτεια και την τυχόν μεταβίβασή τους (διά δωρεάς, κληρονομίας κ.λ.π.), του, κατά τα προεκτεθέντα, παντελώς αναπόδεικτου των δηλώσεων του αιτούντα, ακόμη κι όσον αφορά στο έτος 1998, που φέρεται ως χρονικό σημείο περιέλευσης των εν θέματι αγαλματιδίων στην κατοχή του αιτούντα και

του χρονικού διαστήματος που έχει παρέλθει από το τέλος του έτους 1970 άλλως από την έναρξη ισχύος του ν. 1103/1980 (29-12-1980), θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι στο εφαρμοστέο και ληπτέο υπ' όψιν δίκαιο, βάσει του οποίου θα πρέπει να κριθεί το εάν η αρμόδια υπηρεσία δύναται ή όχι να προβεί στην έκδοση άδειας κατοχής των εν θέματι αγαλματιδίων στον Ι.Α, συγκαταλέγονται οι σχετικές διατάξεις του ν. 3028/2002 και του ν. 1103/1980, χωρίς να αποκλείεται να ληφθούν υπ' όψιν και όσα ορίζονταν στον κ.ν. 5351/1932 και ορίζονται στους νόμους 1127/1981 και 3378/2005, κατά την εκτίμηση διαχρονικά της έκτασης, της έντασης και των ορίων της επιδιωκόμενης προστασίας αρχαίων κινητών μνημείων, χωρίς τα μέτρα που λαμβάνονται κατ' επίκληση αυτής να μπορούν να περιορίσουν τη νόμιμη εμπορία, κατοχή ή και κτήση αρχαιολογικών αντικειμένων αλλά ούτε και να αποθαρρύνουν τη βούληση και πρωτοβουλία ιδιωτών, φυσικών και νομικών προσώπων, να αποκαλύπτουν τα αρχαία κινητά μνημεία που ευρίσκονται στην κατοχή τους στις αρμόδιες αρχές και να τα θέτουν στη διάθεσή τους τουλάχιστον προς εξέταση και μελέτη.

6. Στο ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (Α' 153), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Άρθρο 1. Αντικείμενο.

«1. Στην προστασία που παρέχεται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγεται η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας από τους αρχαιοτάτους χρόνους μέχρι σήμερα. Η προστασία αυτή έχει ως σκοπό τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης χάριν της παρούσας και των μελλοντικών γενεών και την αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος. 2.

Η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας αποτελείται

από τα πολιτιστικά αγαθά που βρίσκονται εντός των ορίων της ελληνικής επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων των χωρικών υδάτων, καθώς και εντός άλλων θαλάσσιων ζωνών

στις οποίες η Ελλάδα ασκεί σχετική δικαιοδοσία, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Η πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνει και τα άυλα πολιτιστικά αγαθά.

3. ...». Άρθρο 2. Έννοια όρων.

«Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου:

α) Ως πολιτιστικά αγαθά νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου. β) Ως μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και των οποίων επιβάλλεται η ειδικότερη προστασία βάσει των εξής διακρίσεων: αα) Ως αρχαία μνημεία ή αρχαία νοούνται όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς,

αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 20. ... γγ) Ως ακίνητα μνημεία νοούνται τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών, καθώς και τα μνημεία που βρίσκονται στο έδαφος ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών δδ) Ως κινητά μνημεία νοούνται τα μνημεία που δεν θεωρούνται ακίνητα, γ) ...».

Άρθρο 20. Διακρίσεις κινητών μνημείων – Χαρακτηρισμός.

«1. Στα κινητά μνημεία περιλαμβάνονται:

α) αυτά που χρονολογούνται έως και το 1453, β) ... 2. Τα αρχαία κινητά μνημεία που υπάγονται στις περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 1 προστατεύονται από το νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. 3. ... 4 ... 5. ... 6. ... 7. ...».

Άρθρο 21. Κυριότητα κινητών μνημείων

«1. Τα αρχαία κινητά μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και είναι εκτός συναλλαγής κατά την έννοια του άρθρου 966 του Αστικού Κώδικα. 2. Δικαίωμα κυριότητας σε εισαγόμενα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 αναγνωρίζεται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 33 και των παραγράφων 5 και 7 του άρθρου 28. 3. Τα αρχαία κινητά μνημεία που αποτελούν ευρήματα ανασκαφής ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας ανεξάρτητα από τη χρονολόγησή τους, ανήκουν κατά κυριότητα και νομή στο Δημόσιο, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και εκτός συναλλαγής.».

Άρθρο 23. Κατοχή κινητών μνημείων.

«1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μπορεί να χορηγείται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο άδεια κατοχής κινητού αρχαίου μνημείου του οποίου η κυριότητα ανήκει στο Δημόσιο. 2. Άδεια κατοχής χορηγείται στο πρόσωπο που δηλώνει, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 24, κινητό αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, ύστερα από σχετική αίτησή του, εκτός εάν: α) το αρχαίο είναι ιδιαίτερα μεγάλης επιστημονικής ή καλλιτεχνικής σημασίας και είναι ανάγκη να βρίσκεται υπό την άμεση προστασία του Δημοσίου, β) ο αιτών δεν διασφαλίζει την ικανοποιητική φύλαξη και διατήρησή του, ιδίως εάν δεν δηλώνει κατάλληλο τόπο για τη φύλαξή του ή γ) ο αιτών δεν παρέχει τα εχέγγυα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του κατόχου και ιδίως αν

έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις ή αν η ποινική δίωξη για μια από αυτές έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο, τα πιο πάνω κωλύματα πρέπει να μην συντρέχουν στο πρόσωπο αυτών που ασκούν ή άσκησαν τη διοίκησή του.

3. Όταν ο κάτοχος αρχαίου που χρονολογείται έως και το 1453 αποβιώσει, χορηγείται άδεια κατοχής στον κληρονόμο του, εφόσον υποβάλει σχετική αίτηση, εκτός εάν συντρέχουν οι αρνητικές προϋποθέσεις των περιπτώσεων β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου. Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε εύλογο χρόνο.

4.

Η άδεια κατοχής είναι δυνατόν να ανακαλείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού εάν παύσει να συντρέχει μια από τις προϋποθέσεις της χορήγησής της σύμφωνα με την παράγραφο 2 ή παραβιαστούν διατάξεις των άρθρων 27,28 και 29.

Η άδεια ανακαλείται αυτοδικαίως αν ο κάτοχος καταδικασθεί αμετάκλητα για έ να από τα αδικήματα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2. Η άδεια μπορεί επίσης να ανακαλείται αν κριθεί εκ των υστέρων ότι το αρχαίο παρουσιάζει ιδιαίτερα μεγάλη επιστημονική ή καλλιτεχνική σημασία και πρέπει να βρίσκεται υπό την άμεση προστασία του Κράτους. Στην περίπτωση αυτή οφείλεται ως αποζημίωση η αμοιβή της παραγράφου 3 του άρθρου 24. Σε κάθε άλλη περίπτωση ανάκλησης τα αρχαία αναλαμβάνονται χωρίς αποζημίωση από το Δημόσιο. 5. Στην περίπτωση που κρίνεται ότι το κινητό αρχαίο που δηλώνεται σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 24 έχει πολύ μικρή επιστημονική και εμπορική αξία, καταγράφεται από την Υπηρεσία και καταλείπεται στην ελεύθερη χρήση του αιτούντος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.».

Άρθρο 24. Δήλωση, υπόδειξη κινητών μνημείων και αμοιβή.

«1. Όποιος βρίσκει ή αυτός στον οποίο περιέρχεται κινητό αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, οφείλει να το δηλώνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πλησιέστερη αρχαιολογική, αστυνομική ή λιμενική αρχή και να το θέτει στη διάθεσή της. Η δήλωση περιέχει την ακριβή τοποθεσία εύρεσης του αρχαίου, τον τρόπο με τον οποίο περιήλθε στο πρόσωπο που προβαίνει

σε αυτή, τα στοιχεία του προηγούμενου κατόχου και κάθε άλλη χρήσιμη λεπτομέρεια. Τα στοιχεία της δήλωσης καταγράφονται σε έκθεση της παραπάνω αρχής. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται σε ακίνητο όπου εκτελούνται έργα ή εργασίες, αυτές πρέπει να διακόπτονται αμέσως μέχρι να αποφανθεί η Υπηρεσία. 2. ...».

Άρθρο 28. Μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας κινητών μνημείων.

« 1. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου που χρονολογείται έως και το 1453, μπορεί να μεταβιβάζει την κατοχή του αφού γνωστοποιήσει στην Υπηρεσία την πρόθεσή του και τα στοιχεία του υποψήφιου κατόχου, ο οποίος υποχρεούται να υποβάλει αίτηση για άδεια κατοχής που χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23. Η σχετική πράξη εκδίδεται μέσα σε εύλογο χρόνο. Μεταβίβαση που γίνεται χωρίς την άδεια αυτή είναι άκυρη και τα κινητά μνημεία αναλαμβάνονται χωρίς διατυπώσεις από το Δημόσιο. 2 ...

5. Η μεταβίβαση της κυριότητας κινητού μνημείου, εκτός αυτών των παραγράφων 3 και 4, επιτρέπεται μετά από προηγούμενη γνωστοποίηση στην Υπηρεσία της σχετικής πρόθεσης,

των στοιχείων του προσώπου προς το οποίο πρόκειται να μεταβιβασθεί, και, σε περίπτωση πώλησης, της τιμής και εφόσον παρέλθει χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός από τη γνωστοποίηση χωρίς το Δημόσιο να ασκήσει δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή. Η μεταβίβαση που έγινε χωρίς τη γνωστοποίηση αυτή είναι άκυρη ... 6. ... 7. Όποιος αποκτά την κυριότητα μνημείου αιτία θανάτου οφείλει να ειδοποιεί σχετικά την Υπηρεσία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.».

Άρθρο 33. Εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών.

«1. Πολιτιστικά αγαθά εισάγονται ελεύθερα στην ελληνική επικράτεια υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της Διεθνούς Σύμβασης των Παρισίων, που αφορά στα ληπτέα μέτρα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών και έχει κυρωθεί με το Ν. 1103/1980 (ΦΕΚ 297 Α') και των λοιπών κανόνων του διεθνούς δικαίου.

2.

Ο κάτοχος εισαχθέντων πολιτιστικών αγαθών που αποτελούν μνημεία κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1 α, 1 β και 6 του άρθρου 20 οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση,

να δηλώνει στην Υπηρεσία την εισαγωγή και τον τρόπο με τον οποίο περιήλθαν στην κατοχή του. 3. Το δικαίωμα κυριότητας σε αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 και εισάγονται νομίμως διατηρείται, εφόσον

αυτά δεν είχαν εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια κατά την πεντηκονταετία πριν την εισαγωγή και εφόσον δεν είχαν παράνομα αφαιρεθεί από μνημείο, αρχαιολογικό χώρο, εκκλησία, μουσείο, δημόσια συλλογή, συλλογή θρησκευτικών μνημείων, χώρο αποθήκευσης ευρημάτων ανασκαφών ή άλλο παρεμφερή χώρο που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια, ή δεν προέρχονται από παράνομη ανασκαφή εντός αυτής, ανεξάρτητα από το χρόνο εξαγωγής τους. Ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία κτήσης ή εισαγωγής, καθώς και να αποδείξει την προέλευσή τους αν η Υπηρεσία θεωρεί ότι τα αρχαία είχαν εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια κατά την τελευταία πεντηκονταετία πριν την εισαγωγή ή ότι προέρχονται από τις προαναφερόμενες παράνομες πράξεις. Εάν αποδειχθεί ότι τα εισαγόμενα αρχαία εμπίπτουν στις παραπάνω κατηγορίες, εξομοιώνονται πλήρως με τα αρχαία της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 21. Εάν δεν καταστεί δυνατή η απόδειξη της προέλευσής τους σύμφωνα με τα παραπάνω, χορηγείται στον ενδιαφερόμενο άδεια κατοχής, εκτός εάν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23. 4. Το δικαίωμα κυριότητας σε προγενέστερα του 1453 αρχαία τα οποία εισάγονται για ορισμένο χρονικό διάστημα διατηρείται χωρίς να απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας του δεύτερου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου. 5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται ο τρόπος απόδειξης της εισαγωγής και της κυριότητας των εισαγόμενων αρχαίων του παρόντος άρθρου και ρυθμίζεται κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.».

Άρθρο 73. Μεταβατικές και ειδικές διατάξεις.

«1. ... 2. ... 3. Όποιος έχει στην κατοχή του αρχαίο κινητό από αυτά που αναφέρονται στις περιπτώσεις 1α' και 1β' του άρθρου 20, υποχρεούται να το δηλώσει στην Υπηρεσία μέσα σε προθεσμία ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Η εμπρόθεσμη δήλωση αποτελεί, για όποιον προβαίνει σε αυτήν, λόγο απαλλαγής από την ποινική δίωξη για τη μη έγκαιρη δήλωση. Αυτός που δηλώνει σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο ότι κατέχει αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, είναι δυνατόν να υποβάλλει, παράλληλα με τη δήλωση, αίτηση για τη χορήγηση άδειας κατοχής του αρχαίου σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Η άδεια χορηγείται εκτός εάν συντρέχει η περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23. Κατά τη χορήγηση της άδειας κατοχής ορίζονται τα αναγκαία μέτρα για τη φύλαξη και τη διατήρηση του μνημείου. 4. Αν σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 δηλωθεί η κατοχή αρχαίου που έχει εισαχθεί από την αλλοδαπή και που χρονολογείται έως και το 1453, αναγνωρίζεται το δικαίωμα κυριότητας υπό

τους όρους και τις προϋποθέσεις της διάταξης της παραγράφου 3 του άρθρου 33. 4. ... 5. ... 6. ... 7. ... 8. ... 9. ...».

7. Στον κ.ν. 5351/1932 «Περί Αρχαιοτήτων» (Α' 275), που ίσχυε μέχρι την έναρξη της ισχύος του ανωτέρω ν. 3028/2002, ορίζονταν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Άρθρον 1: «Πάντα τα εν Ελλάδι και οιοισδήποτε Εθνικοίς κτήμασιν, εν ποταμοίς, λίμναις και τω πυθμένι της θαλάσσης προς δε εν δημοτικοίς, μοναστηριακοίς και ιδιωτικοίς κτήμασιν ευρισκόμενα αρχαία, κινητά τε και ακίνητα, από των αρχαιοτάτων χρόνων και εφεξής, είναι ιδιοκτησία του Κράτους. Κατ' ακολουθίαν το δικαίωμα και η φροντίς περί αναζητήσεως και διασώσεως τούτων εν δημοσίοις Μουσείοις ανήκει εις το Κράτος. Πάσα πρόσ τον σκοπόν τούτον ενέργεια υπάγεται εις την δικαιοδοσίαν του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών».

Άρθρον 2: «Αρχαία κατά το άρθρον 1
λογίζονται πάντα ανεξαιρέτως τα έργα της Αρχιτεκτονικής, Γλυπτικής, Γραφικής και οιασδήποτε καθόλου Τέχνης, οίον παντοία οικοδομήματα και αρχιτεκτονικά μνημεία, λίθοι μετά γλυφής τίνος εκ των μνημείων τούτων προερχόμενοι και βάθρα, υδραγωγεία, οδοί, τείχη, τάφοι, λαξεύματα, αγάλματα, ανάγλυφα, ειδώλια, επιγραφαί, ζωγραφίαι, ψηφοθετήματα, αγγεία, όπλα, κοσμήματα και άλλα εξ οιασδήποτε ύλης έργα και σκεύη, δακτυλιόλιθοι, νομίσματα. Και τα αντικείμενα τα προερχόμενα εκ της αρχαιότατης εποχής του Χριστιανισμού και του μεσαιωνικού ελληνισμού δεν εξαιρούνται των ορισμών του παρόντος Νόμου (άρθρον 3 Νομ. ΒΧΜΣΤ")».

Άρθρον 5: «Ο γινόμενος καθ' οιονδήποτε τρόπον κάτοχος αρχαίου, οφείλει εντός δεκαπενθημέρου, αφ' ότου περιήλθεν το αρχαίον εις την κατοχήν του, να δηλώση τούτο εις την πλησιεστέραν αρχαιολογικήν ή αστυνομικήν αρχήν, ή εις το αρχαιολογικόν Τμήμα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθιστών συνάμα γνωστόν τον τρόπον της αποκτήσεως του αρχαίου και, εφ' όσον είναι δυνατόν, τον τόπον εν ω ευρέθη τούτο. Μετά την δήλωσιν του αρχαίου ο κάτοχος δύναται να φυλάξη ο ίδιος το αρχαίον ή να το πωλήση εις άλλον εντός του Κράτους κατά τας διατάξεις του παρόντος Νόμου.

Ο αρχαιολογικός έφορος της περιφερείας ή οριζόμενος υπό του Υπουργείου άλλος ανώτερος αρχαιολογικός υπάλληλος οφείλουσιν εντός κατά το δυνατόν βραχείος χρονικού διαστήματος, να εξετάσωσιν και περιγράψωσιν ακριβώς το αρχαίον. Εάν τα δηλούμενα αρχαία έχουσιν μικράν επιστημονικήν σπουδαιότητα και πολύ μικράν ή ουδεμίαν εμπορικήν αξίαν κατά την κρίσιν του αρχαιολογικού συμβουλίου, αριθμούνται ταύτα απλώς και περιγράφονται, καταλείπονται δε εις την ελεύθερον χρήσιν του κατόχου. Το Υπουργείον

δύναται να ζητήσει όπως κατατεθώσι και φωτογραφία των αρχαίων τούτων».

Άρθρον 6: «Κάτοχος αρχαίων παραλείψας να ενεργήσει την κατά το άρθρον 5 δήλωσιν εντός του υπό του άρθρου τούτου οριζομένης προθεσμίας, ουχί όμως και πέραν των δύο μηνών αφ' ής εγένετο τοιοῦτος, τιμωρείται δια προστίμου 500 έως 2.000 δραχμών. Εάν δε η δήλωσις εγένετο μετά δύο μήνας τιμωρείται δια προστίμου 1.000 έως 4.000 δραχμών. Εάν μετά το δίμηνον και προ της δήλωσης ανακαλυφθή κατ' άλλον τρόπον ο κατέχων το αρχαίον, συν τη ποινή επιβάλλεται και δήμευσις του ανακαλυφθέντος υπέρ των Μουσείων του Κράτους.

Ο επί σκοπῷ παρανόμου διαθέσεως του αρχαίου παραλείψας πέραν του διμήνου να δηλώσῃ την κατοχήν τούτου τιμωρείται διό φυλακίσεως 1 μέχρις 6 μηνών και δια χρηματικής ποινής 1000 - 4000 δραχμών.».

Άρθρον 15: «Αρχαία εισάγονται ανεμποδίστως εις το Κράτος, αλλά άμα τη εισαγωγή αυτών εν τῷ Τελωνείῳ υποχρεούται ο ενδιαφερόμενος να τα δηλώσῃ, άλλως θεωρούνται αυτά ως ευρεθέντα εν Ελλάδι. Π.Δ/γμα θέλει κανονίσει τα διατυπώσεις της εισαγωγής και τον τρόπον της εξακριβώσεως και αναγνώρισεως των εκ του εξωτερικού εισαγομένων αρχαίων και τα της δηλώσεως αυτών».

8. Περαιτέρω, στη Διεθνή Σύμβαση των Παρισίων, που αφορά στα ληπτέα μέτρα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών, και έχει κυρωθεί με το ν. 1103/1980 (Α'297) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρον 1.

Διά τους σκοπούς της παρούσης Συμβάσεως θεωρούνται ως «πολιτιστικά αγαθά» εκείνα τα οποία, θρησκευτικά ή κοσμικά, καθορίζονται υφ' ενός εκάστου των Κρατών ως έχοντα σπουδαιότητα δια την αρχαιολογίαν, την προϊστορίαν, την ιστορίαν, την φιλολογίαν, την τέχνην η την επιστήμην και τα οποία ανήκουν εις τας ακόλουθους κατηγορίας: α)

Άρθρον 2.

1. Τα Κράτη Μέλη της παρούσης Συμβάσεως αναγνωρίζουν ότι, η παράνομος εισαγωγή, εξαγωγή και μεταβίβασις της κυριότητος των πολιτιστικών αγαθών συνιστούν μίαν εκ των κυρίων αιτιών αι οποίαι καθιστούν πτωχοτέραν την πολιτιστικήν κληρονομίαν των χωρών προελεύσεως των αγαθών αυτών, και ότι η διεθνής συνεργασία συνιστά ένα εκ των πλέον αποτελεσματικών μέσων προστασίας των πολιτιστικών αγαθών εκάστης χώρας έναντι όλων των αναφυομένων κινδύνων. 2. Προς τον σκοπόν αυτόν τα Κράτη - Μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωσιν να καταπολεμήσουν τας

ενεργείας αυτές δια των μέσων τα οποία διαθέτουν, ιδία δε, διά της εξαλείψεως των αιτιών τους, διά της αναστολής της προωθήσεώς των και δια της συμβολής εις την πραγματοποίησιν των αναγκαίων επανορθώσεων.

Άρθρον 3.

Είναι παράνομοι η εισαγωγή, εξαγωγή ή μεταβίβασις της κυριότητος των πολιτιστικών αγαθών, αι πραγματοποιούμενοι κατ' αντίθεσιν προς τας διατάξεις, θεσπιθείσας υπό των Κρατών Μελών δυνάμει της παρούσης Συμβάσεως.

Άρθρον 4.

Τα Κράτη Μέλη της παρούσης Συμβάσεως, αναγνωρίζουν ότι δια τους σκοπούς της Συμβάσεως, αγαθά τα οποία περιλαμβάνονται εις τας ακόλουθους κατηγορίας αποτελούν τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς εκάστου Κράτους;

α) πολιτιστικά αγαθά προϊόντα της ατομικής ή συλλογικής ιδιοφυΐας υπηκόων του περί ου πρόκειται Κράτους και πολιτιστικά αγαθά σημαντικά δια το εν λόγω Κράτος δημιουργηθέντα εκτός της επικρατείας τους, παρ' αλλοδαπών της επικρατείας του, παρ' αλλοδαπών υπηκόων ή παρ' απάτριδων διαμενόντων εντός της επικρατείας ταύτης.

β) πολιτιστικά αγαθά ευρεθέντα εντός του εθνικού εδάφους.

γ) πολιτιστικά αγαθά κτηθέντα από αποστολάς αρχαιολογικάς, εθνολογικάς ή φυσικών επιστημών, τη συναινέσει των αρμοδίων αρχών της χώρας προελεύσεως των αγαθών αυτών.

δ) πολιτιστικά αγαθά αποτελέσαντα αντικείμενον ελευθέρως συναφθεισών ανταλλαγών.

ε) Πολιτιστικά αγαθά κτηθέντα δωρεάν ή αγορασθέντα νομίμως τη συναινέσει των αρμοδίων αρχών της χώρας προελεύσεως των αγαθών αυτών.

Άρθρον 7.

Τα Κράτη Μέλη της παρούσης Συμβάσεως αναλαμβάνουν την υποχρέωσιν :

α) να λαμβάνουν πάντα τα απαιτούμενα μέτρα, συμφώνως προς την εθνικήν νομοθεσίαν, δια να εμποδίζουν την απόκτησιν υπό των μουσείων και άλλων παρομοίων ιδρυμάτων κειμένων εις την επικράτειάν τους, πολιτιστικών αγαθών προερχομένων εξ άλλου Κράτους Μέλους της Συμβάσεως, αγαθών τα οποία έχουν εξαχθή παρανόμως μετά την θέσιν εν ισχύι της παρούσης Συμβάσεως να πληροφορούν εν ω μέτρω τούτο είναι δυνατόν, το Κράτος προελεύσεως, Μέλος της παρούσης Συμβάσεως, διά τας προσφοράς τοιούτων πολιτιστικών αγαθών εξελθόντων παρανόμως της επικρατείας του Κράτους τούτου, μετά την θέσιν εν ισχύι της παρούσης Συμβάσεως εις τα Κράτη αυτά. β) (i) να απαγορεύουν την εισαγωγήν

πολιτιστικών αγαθών κλαπέντων εξ ενός μουσείου ή ενός θρησκευτικού δημοσίου μνημείου ή παρομοίου ιδρύματος, ευρισκομένων εις την επικράτειαν ενός άλλου Κράτους Μέλους της παρούσης Συμβάσεως, μετά την θέσιν εν ισχύι της παρούσης Συμβάσεως εις τα περι των πρόκειται Κράτη, υπό την προϋπόθεσιν, ότι είναι αποδεδειγμένον ότι πολιτιστικά αυτά αγαθά αποτελούν τμήμα της απογραφής του εν λόγω ιδρύματος (ii) να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα δια την κατάσχεσιν και απόδοσιν, τη αιτήσει του Κράτους Μέλους προελεύσεως του αγαθού, παντός πολιτιστικού αγαθού ούτω κλαπέντος και εισαχθέντος, μετά την θέσιν εν ισχύι της παρούσης Συμβάσεως εις τα δύο αναφερόμενα Κράτη, υπό τον όρον ότι το απαιτούν Κράτος θα καταβάλη δίκαιαν αποζημίωσιν εις τον καλή τη πίστει αποκτήσαντα η εις τον νομίμως έχοντα κυριότητα επί του πράγματος. Αι αιτήσεις κατασχέσεως και αποδόσεως οφείλουν να απευθύνωνται προς το κατέχον το αγαθόν Κράτος διά της διπλωματικής οδού. Το αιτούν Κράτος οφείλει να παρέχη ιδίοις εξόδοις, παν μέσον αναγκείας αποδείξεως, ίνα αιτιολογή την αίτησίν του περί κατασχέσεως και αποδόσεως. Τα Κράτη Μέλη απέχουν της επιβολής τελωνειακών δασμών ή άλλων βαρών επί των αποδιδομένων συμφώνως τω παρόντι άρθρω πολιτιστικών αγαθών. Όλοι αι απαιτούμενοι διά την απόδοσιν των εν λόγω πολιτιστικών αγαθών δαπάναι, επιβαρύνουν το αιτούν Κράτος.

Άρθρον 13.

« Τα Κράτη Μέλη της παρούσης Συμβάσεως αναλαμβάνουν επίσης την υποχρέωσιν, εν τω πλαισίω της νομοθεσίας εκάστου Κράτους : α) να εμποδίζουν δι' όλων των προσηκόντων μέτρων, τας μεταβιβάσεις κυριότητος πολιτιστικών αι οποίαι τείνουν εις το να ευνοήσουν την παράνομον εισαγωγήν ή εξαγωγήν των εν λόγω αγαθών. β) να εξασφαλίζουν την συνεργασίαν των αρμοδίων υπηρεσιών τους προς τον σκοπόν όπως διευκολύνεται η εις τον έχοντα νόμιμον δικαίωμα απόδοσις των παρανόμως εξαχθέντων πολιτιστικών αγαθών, εντός των συντομωτέρων προθεσμιών. γ) να δέχωνται αγωγάς διεκδικήσεως των απωλεσθέντων ή κλαπέντων πολιτιστικών αγαθών, ασκουμένας υπό του νομίμου κυρίου ή εν ονόματί του. δ) να αναγνωρίζουν το अपαραγράφτον δικαίωμα εκάστου Κράτους Μέλους της παρούσης Συμβάσεως να κατατάσση και κηρύττη αναπαλλοτρίωτα ωρισμένα πολιτιστικά αγαθά, τα οποία, ως εκ τούτου δεν πρέπει να εξαγώνται και να διευκολύνη την εκ μέρους του ενδιαφερομένου Κράτους ανάκτησιν τοιούτων αγαθών εις την περίπτωσιν καθ' ην θα είχαν ταύτα εξαχθή. ».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων.

9. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του

οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των προπαρατεθέντων πραγματικών περιστατικών, όπως τέθηκαν από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα εξής: Στην προστασία που παρέχεται με τις διατάξεις του ν. 3028/2002 υπάγεται η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας από τους αρχαιοτάτους χρόνους μέχρι σήμερα. Ως μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της χώρας και ειδικότερα ως αρχαία μνημεία ή αρχαία νοούνται όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους, και χρονολογούνται έως και το 1830, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 20. Ως κινητά μνημεία νοούνται τα μνημεία που δεν θεωρούνται ακίνητα και σε αυτά περιλαμβάνονται αυτά που χρονολογούνται έως το 1453 καθώς και τα μεταγενέστερα του 1453 που χρονολογούνται έως το 1830 και αποτελούν ευρήματα ανασκαφών ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας ή που αποσπάσθηκαν από ακίνητα μνημεία. Τα αρχαία κινητά μνημεία ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και είναι εκτός συναλλαγής, κατά την έννοια του άρθρου 966 του ΑΚ. (βλ. βούλευμα Συμβουλίου Εφετών Αθηνών 1849/2014).

10. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να αναγνωρισθεί δικαίωμα κυριότητας φυσικού ή νομικού προσώπου σε εισαγόμενα αρχαία κινητά μνημεία, που χρονολογούνται έως και το έτος 1453, καθώς και η περαιτέρω μεταβίβαση της κυριότητάς τους εν ζωή ή κατόπιν κληρονομικής διαδοχής, με την διαδικασία, τους όρους και τις προϋποθέσεις, που τάσσονται με τις διατάξεις των άρθρων 28 παρ. 5 και παρ.7 και 33 παρ. 3 του ν. 3028/2002, δηλαδή, εφόσον δεν έχουν εξαχθεί από τη χώρα την τελευταία 50ετία πριν την εισαγωγή τους και εφόσον δεν είναι προϊόντα κλοπής ή λαθρανασκαφής. Η κυριότητα όλων των κινητών αυτής της περιόδου είναι δυνατόν να μεταβιβασθεί εν ζωή ή αιτία θανάτου υπό αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις και εφόσον το πρόσωπο προς το οποίο πρόκειται να γίνει η μεταβίβαση αναγνωρισθεί ως κάτοχος. Περαιτέρω, στο άρθρο 24 του ν. 3028/2002 και προκειμένου να εξασφαλισθούν οι αναγκαίες πληροφορίες και να επιλαμβάνεται η Υπηρεσία των ευρημάτων, θεσπίζεται η υποχρέωση των προσώπων στα οποία περιέρχεται η κατοχή αρχαίων κινητών μνημείων να δηλώνουν αυτά στο ΥΠ.ΠΟ.Α., και προσδιορίζονται, ειδικότερα, ο τρόπος και το περιεχόμενο της δήλωσής τους.

11. Στα αρχαία κινητά μνημεία που ανήκουν κατά κυριότητα και νομή στο Ελληνικό Δημόσιο και χρονολογούνται μέχρι και το έτος 1453, επιτρέπεται,

σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του άρθρου 23 του ν. 3028/2002, να αναγνωρισθεί σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο προέβη σε δήλωσή τους κατά το άρθρο 24 παρ. 1 του ίδιου νόμου, δικαίωμα κατοχής, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις και δεν συντρέχουν στο πρόσωπο του κατόχου φυσικού προσώπου ή, επί νομικών προσώπων, στο πρόσωπο αυτών που ασκούν ή άσκησαν τη διοίκησή του, ορισμένα κωλύματα και συγκεκριμένα, τυχόν καταδίκη ή εκκρεμής ποινική δίωξη για κακούργημα ή ορισμένα, ειδικώς απαριθμούμενα στις διατάξεις του ίδιου άρθρου, πλημμελήματα. Η κατοχή αυτή εκλαμβάνεται όχι υπό την έννοια του άρθρου 974 ΑΚ, δηλαδή της άσκησης επ' αυτών φυσικής εξουσίας με διάνοια κυρίου, αλλά υπό ιδιότυπη τοιαύτη, ήτοι περιέχουσα υποχρέωση φύλαξης, υπό την παρακολούθηση του Κράτους, η οποία συνιστά ιδιότυπο περιουσιακό δικαίωμα, δυνάμενο να μεταβιβασθεί με πράξη εν ζωή ή με κληρονομική διαδοχή. Περαιτέρω, το δικαίωμα κατοχής αναγνωρίζεται και προσδίδεται μόνον στον συμμορφούμενο προς την επιτασσόμενη από τις παραπάνω διατάξεις υποχρέωση της έγκαιρης δήλωσης και εφόσον αυτός, εκτός των άλλων, διατελεί σε καλή πίστη κατά την απόκτηση της κατοχής. Σε περίπτωση μη έγκαιρης δήλωσης του κατόχου ανηκόντων στο Ελληνικό Δημόσιο αρχαίων κινητών αντικειμένων ή έλλειψης οποιασδήποτε άλλης προϋπόθεσης από τις προβλεπόμενες από τις ίδιες διατάξεις, αυτός (ο κάτοχος) δεν αποκτά την κατά τα άνω νόμιμη κατοχή επ' αυτών και δεν θεωρείται νόμιμος κάτοχος των αρχαίων αυτών. Περαιτέρω, αφενός μεν επέρχονται σε βάρος αυτού (και έπειτα από υποβολή σχετικής μήνυσης υπό του Δημοσίου) οι συνέπειες του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ως και του άρθρου 58 του ν. 3028/2002 ή και ετέρων ποινικών διατάξεων, ήτοι δυνατότητα κατάσχεσης των αρχαίων κατά τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ποινική καταδίκη αυτού και δυνατότητα δήμευσης των αρχαίων δια της οικείας ποινικής απόφασης, αφετέρου δε το Ελληνικό Δημόσιο δικαιούται, ως κύριος και νομέας των αρχαίων τούτων, και ενόψει της παράνομης κατοχής αυτών, από τον μη δηλώσαντα ή μη δηλώσαντα εμπροθέσμως, κατά τα άνω, κάτοχό τους, να διεκδικήσει δικαστικώς την κατοχή των αρχαίων με την άσκηση από αυτό (Δημόσιο) είτε της προσήκουσας τακτικής αγωγής, είτε, σε κατεπείγουσες περιπτώσεις ή προς αποτροπή επικειμένου για τα αρχαία αυτά κινδύνου, αίτησης ασφαλιστικών μέτρων (προσωρινή ρύθμιση κατάστασης, μεσεγγύηση κλπ.) (Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 298/2010). Επίσης, κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 73 του ν. 3028/2002 ο κάτοχος αρχαίου κινητού κατά τις παραγράφους 1α' και 1β' του άρθρου 20 του νόμου αυτού, ανήκοντος στο Ελληνικό Δημόσιο, έχει υποχρέωση δήλωσης αυτού εντός προθεσμίας ενός (1) έτους από τη

δημοσίευση του νόμου αυτού, προκειμένου να τύχει απαλλαγής από την ποινική δίωξη για μη έγκαιρη δήλωση κατά το άρθρο 58 του ίδιου νόμου. Αυτός που δηλώνει αρχαίο κινητό του Δημοσίου αναγόμενο μέχρι και το έτος 1453 δύναται να υποβάλει παράλληλα με την ανωτέρω δήλωση και αίτηση για χορήγηση άδειας κατοχής του αρχαίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του ίδιου νόμου. Ο δυνάμει αδειας κάτοχος αρχαίων δύναται να μεταβιβάσει την κατοχή αυτή σε τρίτο, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία, που ορίζεται στη παράγραφο 1 του άρθρου 28 του ν. 3028/2002, η παραβίαση των οποίων επάγεται ακυρότητα της μεταβίβασης. Επίσης, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 23 του ίδιου ως άνω νόμου, σε περίπτωση θανάτου του νομίμου κατόχου αρχαίου χορηγείται άδεια κατοχής στον κληρονόμο του, εφόσον υποβάλει σχετική αίτηση, εκτός εάν συντρέχουν οι αρνητικές προϋποθέσεις, που ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου. Η υποβολή των ανωτέρω νόμιμων δηλώσεων από τον κάτοχο κινητών αρχαίων ανηκόντων στο Δημόσιο αποτελεί προϋπόθεση για την θεμελίωση δικαιώματος περαιτέρω μεταβίβασης της κατοχής αυτής με πράξη εν ζωή ή αιτία θανάτου. Συνεπώς, ο δυνάμει σύμβασης ειδικός διάδοχος ή ο κληρονόμος του μη δηλώσαντος τα ανωτέρω αρχαία κατόχου δεν μπορούν να θεμελιώσουν δικαίωμα κατοχής, δυνάμει της σύμβασης αυτής ή της κληρονομικής διαδοχής (βλ. Γνωμ. ΝΣΚ 204/2017).

12. Επίσης, αυτός στον οποίο περιέρχεται η απλή κατοχή των ανωτέρω κινητών αρχαίων, που ανήκουν στο Δημόσιο, με δωρεά ή κληρονομική διαδοχή και τελεί σε καλή πίστη σχετικά με την παράλειψη του αρχικού κατόχου («δικαιοπαρόχου») να προβεί σε δήλωση αυτών στην αρμόδια αρχή και γενικά σχετικά με την ύπαρξη αυτών, έχει το δικαίωμα να υποβάλει το πρώτον αίτημα κατοχής του αρχαίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 του ν. 3028/2002, καθώς η υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος δεν αποκλείεται από το νόμο, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του ν. 3028/2002, άδεια κατοχής αρχαίου κινητού, ανήκοντος στο Δημόσιο, χορηγείται στο πρόσωπο που το δηλώνει, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 1 του νόμου αυτού, δηλαδή σε αυτόν στον οποίο περιέρχεται αρχαίο κινητό που ανήκει στο Δημόσιο και χρονολογείται μέχρι και το έτος 1453. Η διάταξη αυτή δεν κάνει διάκριση ως προς τον τρόπο και τις συνθήκες υπό τις οποίες περιέρχεται η φυσική κατοχή του ανωτέρω αρχαίου στο πρόσωπο που το δηλώνει. Συνεπώς, παρίσταται νόμιμη η παραδοχή ότι το πρόσωπο αυτό, εφόσον τελεί σε καλή πίστη, έχει δικαίωμα υποβολής αίτησης χορήγησης άδειας κατοχής του αρχαίου, ακόμα και αν ο

δωρητής ή κληρονομούμενος δεν είχε προβεί σε νόμιμη δήλωσή του, είτε κατά το προϊσχύον, είτε κατά το ισχύον δίκαιο (πρβλ. Γνωμ. ΝΣΚ 204/2017).

13. Αλλά και κατά το προγενέστερο του ισχύοντος ν. 3028/2002 δίκαιο (κ.ν 5351/1932 κλπ. βλ. ιδίως άρθρα 1, 2, 5, 6, 15), επί αρχαιοτήτων ευρισκομένων σε οποιοδήποτε μέρος της Χώρας, το Ελληνικό Δημόσιο έχει την αποκλειστική και διηνεκή επ' αυτών κυριότητα, δικαιούμενο να φροντίζει για την αναζήτηση, διάσωση, συντήρηση και διαφύλαξη αυτών στα μουσεία. Ως αρχαία κινητά, θεωρούνται τα παραχθέντα μέχρι και του έτους 1453 (ΑΠ 271/72, 407/1972, 1665/1995, 558/1998, 1551/2007, ΝΣΚ 953/1975, 535/1981). Επί των ανηγμένων στο Δημόσιο αρχαίων κινητών αντικειμένων, ήταν, δυνατό να αναγνωρισθεί κατοχή ιδιωτών, η οποία (κατοχή) εκλαμβάνεται όχι υπό την έννοια του άρθρου 974 ΑΚ, δηλαδή της άσκησης επ' αυτών φυσικής εξουσίας με διάνοια κυρίου, αλλά υπό ιδιότυπη τοιαύτη, ήτοι περιέχουσα υποχρέωση φύλαξης, παρακολουθούμενη υπό του Κράτους, και δικαίωμα (υπό τους όρους και περιορισμούς του αρχαιολογικού νόμου) μεταβίβασης αυτών με πράξη εν ζωή ή αιτία θανάτου (ΑΠ 1335/2015, γνωμ. Ν.Σ.Κ. 276/2002, 256/1991κ.ά.).

14. Η επιτρεπόμενη σε ιδιώτες κατοχή αρχαίων (υπό την προαναφερομένη ιδιότυπη έννοια) αναγνωριζόταν και προσδιδόταν μόνον στον συμμορφούμενο προς την επιτασσόμενη από τις παραπάνω διατάξεις υποχρέωση της, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, δήλωσής τους και εφόσον ο δηλών, εκτός των άλλων, διατελούσε σε καλή πίστη κατά την απόκτησή τους. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης, κατ' άρθρο 5 του αρχαιολογικού νόμου, δήλωσης του κατόχου κινητών αρχαίων αντικειμένων ή έλλειψης οποιασδήποτε άλλης προϋπόθεσης από τις προβλεπόμενες στο ανωτέρω άρθρο (καλής πίστεως κλπ), αυτός (κάτοχος) δεν αποκτούσε, κατά τα ανωτέρω, νόμιμη κατοχή επ' αυτών και δεν εθεωρείτο νόμιμος κάτοχος των αρχαίων τούτων. Περαιτέρω, αφενός μεν επέρχονταν σε βάρος αυτού (και έπειτα από υποβολή σχετικής μήνυσης υπό του Δημοσίου) οι συνέπειες του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ως και του άρθρου 6 του αρχαιολογικού νόμου ή και ετέρων ποινικών διατάξεων, ήτοι δυνατότητα κατάσχεσης των αρχαίων κατά τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ποινική καταδίκη αυτού και δυνατότητα δήμευσης των αρχαίων δια της οικείας ποινικής απόφασης, αφετέρου δε το Ελληνικό Δημόσιο δικαιούνταν, ως κύριος και νομέας των αρχαίων τούτων, και ενόψει της παράνομης κατοχής αυτών, από τον μη δηλώσαντα ή μη δηλώσαντα εμπροθέσμως, κατά τα άνω, κάτοχό τους, να διεκδικήσει δικαστικώς την κατοχή των αρχαίων με την άσκηση είτε της προσήκουσας τακτικής αγωγής, είτε, σε κατεπείγουσες περιπτώσεις ή

προς αποτροπή επικειμένου για τα αρχαία αυτό κινδύνου, αίτησης ασφαλιστικών μέτρων (προσωρινή ρύθμιση κατάστασης, μεσεγγύηση κλπ). (πρβλ. γνωμ. ΝΣΚ. 276/2002, 256/1991, 381/2001 και 104/1996).

15. Περαιτέρω, υπό το προϊσχύον του ν. 3028/2002 καθεστώσ προστασίας των αρχαιοτήτων γινόταν δεκτό ότι, ενόψει των διατάξεων των άρθρων 1, 2, 5, 6 και 15 του κ.ν. 5351/1932, ερμηνευομένων και υπό το πνεύμα της από 06-05-1969 Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς, όπως αυτή κυρώθηκε με το ν. 1127/1981 και ισχύει, στην έννοια του ανήκοντος στο κράτος «αρχαίου» κινητού μνημείου εμπίπτουν και αντικείμενα που έχουν από αρχαιοτάτων χρόνων κατασκευασθεί στην αλλοδαπή και ειδικώς το από αρχαιοτάτων χρόνων κατασκευασθέν αιγυπτιακό κινητό πράγμα, το οποίο προστατεύεται από τις προαναφερόμενες διατάξεις, εφόσον περιήλθε στην κατοχή διαμένοντος στην Ελλάδα ατόμου, όπου και βρέθηκε (βλ. βούλευμα Συμβουλίου Εφετών Αθηνών 1849/2014). Η μη δήλωση κατά την εισαγωγή στην Ελλάδα από τρίτη χώρα τέτοιων αρχαίων και μάλιστα εντός της τασσόμενης από το νόμο προθεσμίας, έχει ως συνέπεια, μεταξύ άλλων, αυτά να θεωρούνται ως ευρεθέντα στην Ελλάδα, να ανήκουν κατά κυριότητα στο Ελληνικό Κράτος, ο δε παραλείψας να προβεί στην ανωτέρω δήλωση στερείται του δικαιώματος αναγνώρισης κατοχής του αρχαίου (βλ. ΑΠ 1264/1999, 2123/2003, 1522/2004, 1551/2007, 1138/2013, 1085/2014, Γνωμ. ΝΣΚ 9/2018, 204/2017, 276/2002, 104/1996 κ.ά). Το ανωτέρω νομικό καθεστώς των εισαγομένων στην Ελλάδα από άλλη χώρα αρχαίων κινητών και οι συνέπειες της μη έγκαιρης δήλωσής τους, δηλαδή της θεώρησης αυτών ως ευρεθέντων στην Ελλάδα και της κτήσης τους κατά κυριότητα από το Ελληνικό Δημόσιο, καθώς επίσης και της στέρησης του δικαιώματος αναγνώρισης της κατοχής ή και κυριότητας αυτών, εξακολουθεί να ισχύει και σήμερα, με έρεισμα τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 3028/2002, καθώς και του ν. 1103/1980, με τον οποίο κυρώθηκε η υπογραφείσα στο Παρίσι την 17^η/11/1970 Διεθνής Σύμβαση, όπως και των νόμων 1127/1981 και 3378/2005, με τους οποίους κυρώθηκε η αρχική και αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή Σύμβαση περί προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς. Έτσι γίνεται δεκτό ότι αντικείμενο προστασίας των προαναφερομένων διατάξεων του ν. 3028/2002 είναι το σύνολο των πολιτιστικών αγαθών που βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια, είτε αυτά ανήκουν στην Ελληνική πολιτισμική παράδοση, είτε αυτά ανήκουν σε άλλες πολιτισμικές παραδόσεις. Επίσης, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 21 παρ. 1 και παρ. 2 και 33 παρ. 2 και παρ. 3 του ν. 3028/2002, συνάγεται ότι αναγνωρίζεται δικαίωμα κυριότητας άλλου, πλην του Δημοσίου, προσώπου (φυσικού ή νομικού) μόνο επί εισαγομένων αρχαίων κινητών,

χρονολογούμενων μέχρι και το έτος 1453, τα οποία, όμως, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να έχουν εισαχθεί και δηλωθεί νομίμως στην Ελλάδα. Συνεπώς, η εισαγωγή στην Ελλάδα κινητών αντικειμένων αναγομένων από τους αρχαιολογικούς χρόνους μέχρι και το έτος 1453, καθιστά αυτά προστατευόμενα από την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία, ως αρχαία κινητά μνημεία κατά την έννοια του άρθρου 20 παρ. 1α του ν. 3028/2002, ακόμη κι αν δεν προκύπτει ότι είναι αναποσπαστάως συνδεδεμένα με τη σπουδή της ιστορίας του Ελληνικού Έθνους, ούτε έχουν σχέση με την αρχαία ελληνική τέχνη ή τη βυζαντινή και χριστιανική τέχνη τις αναγόμενες μέχρι και το έτος 1453. Περαιτέρω, η μη δήλωση των αρχαίων αυτών, είτε εντός της τασσομένης από τις διατάξεις του άρθρου 73 παρ. 3 και παρ. 4 του ν. 3028/2002 ετήσιας προθεσμίας από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, είτε, επί μεταγενέστερης εισαγωγής, αμέσως κατά την εισαγωγή στο Τελωνείο ή την αρχαιολογική υπηρεσία, κατά τη διαδικασία και τις διατυπώσεις που τάσσονται από την υπ' αριθμ. 17759/01-03-2004 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 455/ 05-03-2004) και πάντως, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, κατά τις διατάξεις των άρθρων 24 παρ. 1 και 33 παρ. 2 του ν. 3028/2002, ως «υπαίτιας καθυστέρησης» εννοουμένης και εκείνης που οφείλεται όχι μόνο σε δόλο αλλά και σε αμέλεια, έχουν ως συνέπεια α) τα αρχαία αυτά μνημεία να θεωρούνται ως ευρεθέντα στην Ελλάδα και ανήκοντα κατά κυριότητα στο Ελληνικό Κράτος και β) ο ενδιαφερόμενος να στερείται του δικαιώματος αναγνώρισης κυριότητας ή κατοχής αυτών. Τα ανωτέρω ισχύουν υπό την επιφύλαξη των προβλεπομένων στη Σύμβαση των Παρισίων, που αφορά στα ληπτέα μέτρα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών και κυρώθηκε με το ν. 1103/1980, δηλαδή ότι δεν αποδεικνύεται ότι τα ανωτέρω κινητά αρχαία έχουν μεταφερθεί και κατέχονται στην Ελλάδα, μετά παράνομη αφαίρεση από νόμιμο ιδιοκτήτη ή κάτοχο αυτών στην αλλοδαπή. (βλ. Γνωμ. ΝΣΚ 9/2018).

16. Επισημαίνεται η εκ μέρους της Ελλάδας τήρηση των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει στα πλαίσια της διεθνούς Συμβάσεως των Παρισίων, που αφορά στα ληπτέα μέτρα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών, και έχει κυρωθεί με το ν. 1103/1980 (Α'297), όσες ιδίως προβλέπονται στα άρθρα 7 και 13 αυτής, καθώς η εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων της εν λόγω διεθνούς Συμβάσεως δεν θα μπορούσε να αποκλεισθεί παρά μόνον σε όσες περιπτώσεις αποδεικνύεται ότι τα πολιτιστικά αγαθά, στα οποία συγκαταλέγονται τα αρχαία κινητά μνημεία, έχουν εξαχθεί παρανόμως από την

χώρα προέλευσης πριν από την υπογραφή και θέση σε ισχύ της εν λόγω διεθνούς Σύμβασης.

17. Υπό τα προαναφερόμενα πραγματικά και νομικά δεδομένα, όπως αυτά παρατίθενται και γίνεται επίκληση αυτών από την ερωτώσα υπηρεσία, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι, στην προκειμένη περίπτωση, η υπηρεσία που είναι αρμοδία για την έκδοση απόφασης περί χορήγησης ή μη της αιτούμενης άδειας κατοχής των εν θέματι αγαλματιδίων θα πρέπει α) να έχει επιβεβαιώσει κατά τον πλέον αναντίρρητο τρόπο τη γνησιότητα των εν θέματι αγαλματιδίων, έτσι ώστε αυτά, ως αρχαία κινητά μνημεία, να υπαχθούν στις προστατευτικές διατάξεις του ν. 3028/2002 και β) να εξακριβώσει κατά το δυνατόν ότι το κράτος της (φερόμενης) προέλευσης των εν θέματι αγαλματιδίων (ή άλλος νόμιμος ιδιοκτήτης ή κάτοχος αυτών στην αλλοδαπή) δεν μπορεί να θεμελιώσει και να τεκμηριώσει δικαιώματα διεκδίκησης και ανάκτησης αυτών κατά τα οριζόμενα στην προαναφερόμενη διεθνή Σύμβαση, κατά τρόπο τουλάχιστον ανάλογο εκείνου που το Ελληνικό Δημόσιο ασκεί αντίστοιχα δικαιώματά του, έτσι ώστε να μην αναγραφεί σε οποιαδήποτε τυχόν εκδοθησομένη απόφαση για χορήγηση άδειας κατοχής όρος, όπως εκείνος που αναφέρεται στο υπό στοιχείο γ' ερώτημα. Τούτο διότι η πιθανολόγηση ή βεβαιότητα της μη έγερσης αξιώσεων από τρίτους, όπως, άλλωστε, και η πιστή τήρηση των διατάξεων, όχι μόνο του εθνικού, αλλά και του ενωσιακού και διεθνούς δικαίου και η εκπλήρωση των δεσμεύσεων που απορρέουν από αυτές συνιστά υποχρέωση της αρμόδιας υπηρεσίας και προϋπόθεση της έκδοσης απόφασης για χορήγηση άδειας κατοχής αρχαίων κινητών μνημείων σε οποιονδήποτε αιτούντα, όταν μάλιστα αυτός δεν τεκμηριώνει την νόμιμη εισαγωγή τους στην ημεδαπή και την νόμιμη κατοχή τους. Άλλωστε η χορήγηση άδειας κατοχής αρχαίων κινητών μνημείων υπό τους όρους που ήδη αναφέρονται στην από 28-08-2015 εγκύκλιο με θέμα «Οδηγίες για το χειρισμό υποθέσεων χορήγησης άδειας κατοχής κινητών μνημείων σε φυσικά και νομικά πρόσωπα» εξασφαλίζει την εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου γνώση και παρακολούθηση της κατάστασης και του τόπου φύλαξής τους προκειμένου να καταστεί δυνατή η άσκηση των δικαιωμάτων του ή/και δικαιωμάτων τρίτων, όπως και η εκπλήρωση νομίμων υποχρεώσεων του, απορρεουσών από το εθνικό και ενωσιακό ή διεθνές δίκαιο, στην περίπτωση κατά την οποία τα σχετικά με αυτά ζητήματα δεν είχε καταστεί δυνατόν να διαπιστωθούν και αντιμετωπισθούν κατά νόμο πριν από την χορήγηση της άδειας κατοχής ή ανακύψουν μετά από αυτήν.

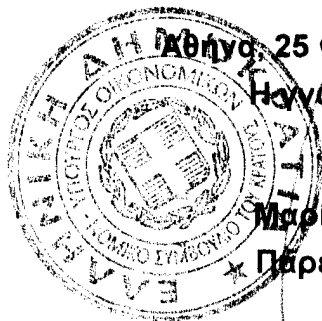
18. Ακολούθως, εναπόκειται στην αρμόδια υπηρεσία, με βάση τις προπαρατεθείσες νομικές παραδοχές και αφού εκτιμήσει και λάβει θέση, ενόψει

των τεθέντων υπ' όψιν της πραγματικών δεδομένων και στοιχείων, προεχόντως επί της υπαιτιότητας ή της καλής πίστης του αιτούντα σχετικά με την παράλειψη δήλωσης της εισαγωγής των εν θέματι αγαλματιδίων, με την μη έγκαιρη δήλωση της περιέλευσης αυτών στην κατοχή του και με την προέλευση, ύπαρξη και διατήρηση αυτών στην κατοχή της εν ευρεία εννοία οικογενείας του και του ίδιου, να αποφασίσει ή μη την χορήγηση της αιτούμενης άδειας κατοχής επί των τριών αγαλματιδίων, για τα οποία δεν έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον το Ε.Α.Μ.. Επί αρνητικής απάντησης στο υποβληθέν αίτημα του Ι.Α. η αρμόδια υπηρεσία, εφόσον κρίνει ότι δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για να προκαλέσει εκ νέου γνωμοδότηση του αρμόδιου Συμβουλίου, οφείλει να αιτιολογήσει ειδικώς την απόφασή της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 20 παρ. 2 του ν. 2690/1999, καθώς με την απόφασή της θα αποκλίνει της προηγηθείσης γνωμοδότησης του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Αττικής με το προπαρατεθέν περιεχόμενο. Όσον αφορά στην τύχη των εν θέματι αγαλματιδίων θα είναι εκείνη που αρμόζει σε κάθε αρχαίο κινητό μνημείο, κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου που ευρίσκεται και διατηρείται παρανόμως στην κατοχή τρίτου προσώπου. Επί καταφατικής απάντησης θα πρέπει να περιληφθεί στην απόφαση για χορήγηση άδειας κατοχής στον αιτούντα, υπό μορφή επισήμανσης, το ότι η χορηγούμενη άδεια κατοχής δεν μπορεί να αντισταχθεί προκειμένου να καταστήσει αδύνατη ή ακόμη και να παρεμποδίσει την άσκηση των δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου ή/και τρίτων, όπως και την εκπλήρωση εκ μέρους του Δημοσίου νομίμων υποχρεώσεών του, που απορρέουν από το εθνικό και το ενωσιακό ή το διεθνές δίκαιο.

Απάντηση:

17. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα εκφέρουμε τη γνώμη ότι στην υπηρεσία που είναι αρμοδία για την έκδοση απόφασης περί χορήγησης ή μη της αιτούμενης άδειας κατοχής των εν θέματι αγαλματιδίων, υπό την προϋπόθεση ότι : α) έχει επιβεβαιώσει κατά τον πλέον αναντίρρητο τρόπο τη γνησιότητα των εν θέματι αγαλματιδίων, έτσι ώστε αυτά, ως αρχαία κινητά μνημεία, να υπαχθούν στις προστατευτικές διατάξεις του ν. 3028/2002 και β) εξακριβώσει κατά το δυνατόν ότι το κράτος της (φερόμενης) προέλευσης των εν θέματι αγαλματιδίων (ή άλλος νόμιμος ιδιοκτήτης ή κάτοχος αυτών στην αλλοδαπή) δεν μπορεί να θεμελιώσει και να τεκμηριώσει δικαιώματα διεκδίκησης και ανάκτησης αυτών κατά τα οριζόμενα στην διεθνή Σύμβαση των Παρισίων (ν. 1103/1980), κατά τρόπο τουλάχιστον ανάλογο εκείνου που το Ελληνικό Δημόσιο ασκεί αντίστοιχα δικαιώματά του, εναπόκειται, εκτιμώντας τα αναλυτικώς προαναφερόμενα νομικά και πραγματικά δεδομένα, να αποφασίσει ή μη την χορήγηση της

αιτούμενης άδειας κατοχής επί των τριών αγαλματιδίων, για τα οποία δεν έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον το Ε.Α.Μ. και επί μεν αρνητικής απάντησης στο υποβληθέν αίτημα του Ι.Α., εφόσον κρίνει ότι δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για να προκαλέσει εκ νέου γνωμοδότηση του αρμόδιου Συμβουλίου, οφείλει να αιτιολογήσει ειδικώς την απόφασή της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 20 παρ. 2 του ν. 2690/1999, ενώ, όσον αφορά στην τύχη των εν θέματι αγαλματιδίων θα είναι εκείνη που αρμόζει σε κάθε αρχαίο κινητό μνημείο, κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου που ευρίσκεται και διατηρείται παρανόμως στην κατοχή τρίτου προσώπου, επί δε καταφατικής απάντησης θα πρέπει να περιληφθεί στην απόφαση για χορήγηση άδειας κατοχής στον αιτούντα, υπό μορφή επισήμανσης, το ότι η χορηγούμενη άδεια κατοχής δεν μπορεί να αντιταχθεί προκειμένου να καταστήσει αδύνατη ή ακόμη και να παρεμποδίσει την άσκηση των δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου ή/και τρίτων, όπως και την εκπλήρωση εκ μέρους του Δημοσίου νομίμων υποχρεώσεών του, που απορρέουν από το εθνικό και το ενωσιακό ή το διεθνές δίκαιο.

Αθήνα, 25 Φεβρουαρίου 2019

Γνωμοδοτούσα

Μαρία Α. Πατίδα

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.